

10.11.2023

Dnro 552/03.04.04.04.10/2023

Asia Kunnallisasiaa koskeva valitus

Valittajat Juha Tapiola ja Seppo Korhonen, molemmat Lahdesta

Päätös, josta valitetaan

Lahden kaupunginhallituksen päätös 6.3.2023 § 70

Asian käsittely kaupunginhallituksessa

Kaupunginhallitus on 30.1.2023 (§ 35) päättänyt hyväksyä muun ohella alaistensa yksiköiden käyttösuunnitelman vuodelle 2023 ja osana sitä käyttösuunnitelmaan merkittyjen toistuvaisavustusten myöntämisen. KOKO Lahti Oy:lle on myönnetty vuodelle 2023 toistuvaisavustusta 1 900 000 euroa.

Tapiola ja Korhonen ovat oikaisuvaatimuksessaan vaatineet kaupunginhallituksen päätöksen kumoamista siltä osin kuin se koskee toistuvaisavustuksen myöntämistä KOKO Lahti Oy:lle.

Kaupunginhallitus on valituksenalaisella päätöksellään hylännyt oikaisuvaatimuksen. Päätöksen perustelujen mukaan toistuvaisavustus on myönnetty tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annetun komission asetuksen (yleinen ryhmäpoikkeusasetus) 53 artiklan mukaisena toimintatukena kulttuurin ja kulttuuriperinnön edistämiseen. Avustusta ei käytetä tuen saajan muihin toimintoihin. Kyse ei siten ole kielletystä valtiontuesta.

Vaatimukset hallinto-oikeudessa

Tapiola ja Korhonen ovat vaatineet kaupunginhallituksen päätösten kumoamista siltä osin kuin ne koskevat toistuvaisavustuksen myöntämistä KOKO Lahti Oy:lle ja tuen myöntämistä koskevan päätöksen täytäntöönpanon kieltämistä sekä oikeudenkäyntikulujensa korvaamista 1 100 eurolla laillisine viivästyskorkoineen.

Päätös on Euroopan unionin valtiontukisääntöjen vastainen. Rahoituspäätöksellä vääristetään kilpailua ja annetaan valikoivaa etua KOKO Lahti Oy:lle. Yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen nojalla tuettavissa olevat kulttuurin ja kulttuuriperinnön edistäminen ja monikäyttöiset vapaa-ajan infrastruktuurit ovat marginaalinen osa KOKO Lahti Oy:n toimintaa eivätkä poista sitä, että toimintatuki on valtiontukisäännösten vastaista. Yritys on merkittävä kevyen musiikin tilaisuuksien järjestäjä Lahdessa ja kilpailee tältä osin muiden alan toimijoiden kanssa. KOKO Lahti Oy:n messutoiminta on Suomen mittakaavassa erittäin laajaa, ja se kilpailee muualla Euroopassa järjestettävien messutapahtumien kanssa. Lisäksi KOKO Lahti Oy:n tytäryhtiö Lahti Events Oy järjestää moninaisia tapahtumia, jotka myös kilpailevat muiden alan toimijoiden kanssa.

Kaupunginhallituksen valituksenalaisen päätöksen mukaan avustusta ei käytetä muihin KOKO Lahti Oy:n toimintoihin. Tällaista rajausta ei ole tehty kaupunginhallituksen hyväksymässä käyttösuunnitelmassa, jolla avustusta on myönnetty. Toiminta-avustusta ei ole osoitettu tiettyyn tarkoitukseen, ja yhtiö voi käyttää sen vapaasti oman harkintansa mukaan myös toimintoihin, jotka kilpailevat yksityisten toimijoiden kanssa. Yhtiö tytäryhtiöineen on taloudellisessa mielessä kriisiyhtiö, ja tuella mahdollistetaan yhtiön toiminnan jatkaminen.

Lausunnot ja selitykset

Kaupunginhallitus on antamassaan lausunnossa todennut muun ohella, että KOKO Lahti Oy on eriyttänyt kirjanpidossaan yritystapahtumat ja kulttuuritapahtumat. Kulttuuritapahtumien kustannukset vuonna 2022 olivat yli 2,2 miljoonaa euroa. Kaupunginhallituksen myöntämä toistuvaisavustus KOKO Lahti Oy:lle kohdentuu kulttuurin ja kulttuuriperinnön edistämiseen sekä konserttialien ja taide- ja kulttuuri-infrastruktuurin ylläpitämiseen. Tukea käytetään vain taide- tai kulttuuritapahtumien ja -esitysten, festivaalien, näyttelyjen ja muiden samankaltaisten kulttuuritoimintojen sekä konserttialien ja kulttuuri-infrastruktuurin kustannuksiin. KOKO Lahti Oy tarvitsee taloudellista tukea pystyäkseen jatkamaan monipuolisia ja pienillekin kohderyhmille suunnattuja kulttuurituotantoja.

KOKO Lahti Oy ei ole valtiontukisäännöksissä tarkoitettu vaikeuksissa oleva yritys, koska yhtiön vaikeuksien synty ajoittuu ajalle 1.1.2020–30.06.2021.

Tapiola ja Korhonen ovat antaneet selityksen, jossa on muun ohella todettu, että kaupunginhallituksen päättämä toistuvaisavustus on ryhmäpoikkeusasetuksen tarkoittamaa tukea vaikeuksissa olevalle yritykselle. KOKO Lahti Oy:lle on kertynyt tappiota 304 000 euroa vuonna 2018 ja 292 000 euroa vuonna 2019. KOKO Lahti Oy ja Lahti Events Oy ovat jo ennen 1.1.2020 menettäneet omat pääomansa. Tämän vuoksi Lahden kaupunki on joutunut myöntämään yhtiöille pääomalainoja ja vakuudettomia lainoja miljoonia euroja, jotka ovat mahdollistaneet yhtiöiden toiminnan jatkumisen.

Kaupunginhallitus on lisälausunnossaan todennut, että vuosien 2019, 2021 ja 2022 tilintarkastettujen tilinpäätösten mukaan KOKO Lahti Oy ei ole valtiontukitarkastelun mukaisesti vaikeuksissa oleva yritys. Yhtiö ei ollut ennen vuotta 2020 menettänyt yli puolta merkitystä osakepääomastaan, kun kertyneet tappiot vähennetään yhtiön omiin varoihin tavallisesti luettavista eristä.

Tapiola ja *Korhonen* ovat antaneet selityksen kaupunginhallituksen lisälausunnon johdosta.

Hallinto-oikeuden ratkaisu ja perustelut

Hallinto-oikeus kumoaa kaupunginhallituksen päätökset.

Hallinto-oikeus velvoittaa Lahden kaupungin suorittamaan Tapiolalle ja Korhoselle korvaukseksi oikeudenkäyntikuluista 400 euroa ja tälle määrälle vuotuista viivästyskorkoa korkolain 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaan siitä lähtien, kun kuukausi on kulunut tämän päätöksen antopäivästä. Vaatimus hylätään enemmälti.

Valituksen tultua ratkaistuksi raukeaa lausuminen täytäntöönpanon kieltämistä koskevasta vaatimuksesta.

Perustelut

Sovellettavat säännökset

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan mukaan, jollei perussopimuksissa toisin määrätä, jäsenvaltion myöntämä taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu sisämarkkinoille, siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Artiklan 2 ja 3 kohdassa määrätään sisämarkkinoille soveltuvista tuista.

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 108 artiklan 3 kohdan mukaan komissiolle on annettava tieto tuen myöntämistä tai muuttamista koskevasta suunnitelmasta niin ajoissa, että se voi esittää huomautuksensa. Jos komissio katsoo, että tällainen suunnitelma ei 107 artiklan mukaan sovellu sisämarkkinoille, se aloittaa artiklan 2 kohdassa tarkoitetun menettelyn viipymättä. Jäsenvaltio, jota asia koskee, ei saa toteuttaa ehdottamiaan toimenpiteitä, ennen kuin menettelyssä on annettu lopullinen päätös.

Komissio on antanut asetuksen (EU) N:o 651/2014 tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti (yleinen ryhmäpoikkeusasetus).

Asetuksen 1 artiklan 4 kohdan c alakohdan mukaan asetusta ei sovelleta vaikeuksissa oleville yrityksille myönnettävään tukeen. Asetusta sovelletaan kuitenkin poikkeuksellisesti yrityksiin, jotka eivät olleet vaikeuksissa 31 päivänä joulukuuta 2019 mutta joista tuli vaikeuksissa olevia yrityksiä 1 päivän tammikuuta 2020 ja 31 päivän joulukuuta 2021 välisenä aikana.

Asetuksen 2 artiklan 18 kohdan a alakohdan mukaan ”vaikeuksissa olevalla yrityksellä” tarkoitetaan yritystä, jonka osakkaiden vastuu on rajattu ja joka on menettänyt yli puolet merkitystä osakepääomastaan kertyneiden tappioiden vuoksi. Näin on silloin, kun kertyneiden tappioiden vähentäminen rahastoista (ja kaikista muista yhtiön omiin varoihin tavallisesti luettavista eristä) johtaa negatiiviseen tulokseen, joka on suurempi kuin puolet merkitystä osakepääomasta.

Asetuksen 53 artiklassa säädetään edellytyksistä, joiden täyttyessä tuki kulttuurin ja kulttuuriperinnön edistämiseen on perussopimuksen 107 artiklan 3 kohdassa tarkoitettulla tavalla sisämarkkinoille soveltuva ja se vapautetaan perussopimuksen 108 artiklan 3 kohdan mukaisesta ilmoitusvaatimuksesta.

Esitetty selvitys ja oikeudellinen arviointi

Kaupunki ei ole kiistänyt sitä, etteikö KOKO Lahti Oy:lle myönnetty toistuvaisavustus olisi Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea. Kaupunki on katsonut tuen kuitenkin olevan sisämarkkinoille soveltuva yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 53 artiklan nojalla. Kyseisen artiklan mukaisesti myönnettystä tuesta ei tarvitse tehdä edellä mainitun sopimuksen 108 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua ilmoitusta komissiolle. Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä on korostettu, että ryhmäpoikkeusasetusten säännöksiä on tästä syystä tulkittava suppeasti (tuomio asiassa C-349/17, Eesti Pagar, EU:C:2019:172, kohta 60 ja tuomio asiassa C-493/14, Dilly’s Wellnesshotel, EU:C:2016:577, kohta 37). Tällaisten asetusten tavoitteina on varmistaa kilpailusääntöjen tehokas valvonta valtiontukien alalla, yksinkertaistaa hallintoa sekä lisätä läpinäkyvyyttä ja oikeusvarmuutta. Nämä tavoitteet ja velvollisuus varmistaa poikkeuksia koskevien edellytysten johdonmukainen soveltaminen koko unionin alueella edellyttävät sitä, että poikkeukseen sovellettavat kriteerit ovat selkeitä ja yksinkertaisia kansallisten viranomaisten sovellettaviksi (edellä mainittu tuomio asiassa C-349/17, kohta 61).

Yleistä ryhmäpoikkeusasetusta sovelletaan vaikeuksissa olevalle yritykselle myönnettäviin tukiin vain, jos tuensaaja ei ollut vaikeuksissa 31.12.2019 mutta siitä tuli vaikeuksissa oleva yritys 1.1.2020 ja 31.12.2021 välisenä aikana. Asetuksen 2 artiklan 18 kohdan a alakohdan perusteella osakeyhtiö katsotaan vaikeuksissa olevaksi yritykseksi, jos se on menettänyt yli puolet merkitystä osakepääomastaan kertyneiden tappioiden vuoksi. KOKO Lahti Oy:n taseeseen merkityn osakepääoman määrä on 510 000 euroa. KOKO Lahti Oy:n vuoden 2022 tilinpäätöksen mukaan yhtiön oman pääoman määrä on 31.12.2022 ollut 623 393,32 euroa. Näiden tietojen perusteella yhtiön oman pääoman määrä on tukea 30.1.2023 myönnettäessä ollut yli puolet sen osakepääoman määrästä 510 000 eurosta. Tilinpäätöksestä ilmenee kuitenkin,

että taseeseen on kirjattu omaksi pääomaksi myös kaupunginhallituksen 12.12.2022 (§ 459) hyväksymä sijoitetun vapaan oman pääoman rahaston varojen lisääminen 400 000 eurolla. Hallinto-oikeus on toisessa valitusasiassa 20.4.2023 antamallaan välipäätöksellä nro 798/2023 kieltänyt mainitun kaupunginhallituksen päätöksen täytäntöönpanon, eikä päätöstä ole kaupunginhallituksen lausunnon liitteestä ilmenevän tiedon mukaan pantu täytäntöön. Hallinto-oikeus on tänään antamallaan toisella päätöksellä kumonnut edellä mainitun kaupunginhallituksen päätöksen valtioneuvoston päätöksen liittyvillä perusteilla. Ilman edellä mainittua rahaston varojen lisäystä yhtiön oman pääoman määrä on vähemmän kuin puolet sen merkitystä osakepääomasta.

Asiassa on edellä lausutun vuoksi arvioitava, voidaanko osakkeenomistajan päättämä sijoitus omaan pääomaan ottaa käsillä olevissa olosuhteissa huomioon yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 2 artiklan 18 kohdan a alakohdan mukaisessa laskelmassa. Euroopan unionin tuomioistuin on asiassa C-347/20 antamassaan tuomiossa (Zinātnes parks, EU:C:2022:59) todennut, että edellä mainitussa säännöksessä merkityllä osakepääomalla viitataan kaikkiin pääomasijoituksiin, joita yhtiön nykyiset tai tulevat osakkeenomistajat ovat tehneet tai ovat peruuttamattomasti sitoutuneet tekemään. Tuomion perustelujen mukaan kyseisessä säännöksessä asetetulla kriteerillä pyritään arvioimaan yrityksen kykyä jatkaa toimintaansa lyhyellä tai keskipitkällä aikavälillä ja tässä arvioinnissa merkityksellistä on myös tieto vielä maksamatta olevista pääomasijoituksista, joita osakkeenomistajat ovat peruuttamattomasti sitoutuneet tekemään (edellä mainitun tuomion kohdat 49 ja 50). Tämä sääntelyn tarkoitus huomioon ottaen on perusteltua arvioida vastaavalla tavalla sitä kysymystä, onko maksamaton sijoitus vapaaseen omaan pääomaan luettava edellä mainitussa säännöksessä tarkoitettuihin yhtiön omiin varoihin luettaviin eriin. Sijoituspäätöksen tekeminen kaupunginhallituksessa ei ole merkinnyt sitä, että kaupunki olisi peruuttamattomasti sitoutunut tekemään päätöksessä tarkoitetun pääomasijoituksen. Kun sijoituksen toteuttaminen on lisäksi estynyt valtioneuvoston päätöksen liittyvistä syistä, sen rinnastamista maksettuihin pääomasijoituksiin ei ole pidettävä sovellettavana olevan sääntelyn tarkoituksen kannalta muutoinkaan perusteltuna.

Kaupunginhallitus on lisälausunnossaan ilmoittanut tarkastelleensa vaikeuksissa olevan yrityksen määritelmää työ- ja elinkeinoministeriön kilpailupolitiikkaryhmän 4.11.2015 päivätyssä muistiossa esitetyn mukaisesti ja ottaneensa KOKO Lahti Oy:lle myönnettyt pääomalainat huomioon määritelmässä tarkoitettuna yhtiön omiin varoihin tavallisesti luettavana eränä. Pääomalainojen lukeminen omaan pääomaan merkitsisi tässä tapauksessa sitä, että KOKO Lahti Oy ei olisi ollut vaikeuksissa oleva yritys toistuvaisavustusta myönnettäessä. Yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 2 artiklan 18 kohdan a alakohdassa ei ole täsmennetty, mitä siinä tarkoitetaan yhtiön omiin varoihin tavallisesta luettavilla erillä. Säännöksen sanamuodon voidaan katsoa viittaavan siihen, mitä erä kirjanpidossa tavallisesti luetaan omaan pääomaan.

Komission asetuksella N:o 1126/2008 hyväksytyn kansainvälisen tilinpäätösstandardin IAS 32:n mukaan pääomalainaa ei voida merkitä omaan

pääomaan, jos lainansaajalla ei ole ehdotonta oikeutta välttää käteisvarojen tai muiden rahoitusvarojen luovuttamiselta sopimukseen perustuvan velvoitteen täyttämiseksi. Näin on esimerkiksi silloin, kun koron maksaminen osakeyhtiölaissa sallituissa tilanteissa ei ole lainansaajan vapaassa harkinnassa sen vuoksi, että pääomalainan ehdoissa on sovittu koron maksamisesta. Vaikka velvollisuus noudattaa edellä mainittua standardia koskee asetuksen N:o 1606/2002 mukaan vain julkisesti noteerattuja yhtiöitä, standardin edellä selostetun sisällön voidaan katsoa ilmentävän yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 2 artiklan 18 kohdan a alakohdassa tarkoitettulla tavalla sitä, mitä erää tavallisesti luetaan yhtiön omiin varoihin. Myös kirjanpitolain 5 luvun 5 c §:ssä edellytetään omaan pääomaan merkittävältä pääomalainalta, että se on ehdoiltaan oman pääoman luonteinen siten kuin edellä mainitussa standardissa edellytetään.

Edellä esitettyä tulkintaa tukee vaikeuksissa olevan yrityksen määrittelyä koskevien säännösten tarkoitus ja ryhmäpoikkeusasetusten suppeasta tulkinnasta edellä esitetyt näkökohdat. Yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen johdanto-osan 14 perustelukappaleen mukaan vaikeuksissa olevan yrityksen määrittelyä koskevilla säännöksillä on tarkoitettu vahvistaa oikeusvarmuuden takaamiseksi selkeät kriteerit, jotka eivät edellytä yrityksen tilanteen kaikkien erityispiirteiden arviointia sen määrittämiseksi, katsotaanko yritys vaikeuksissa olevaksi yritykseksi tätä asetusta sovellettaessa. Sääntelyn tarkoituksen toteutumista edistää, jos vaikeuksissa olevan yrityksen määritelmän täytyminen voidaan todeta tilinpäätöstietojen perusteella tarvitsematta arvioida yhtiöön sovellettavan kansallisen yhtiölainsäädännön ja yhtiön saaman rahoituksen erityispiirteitä.

KOKO Lahti Oy:lle myönnetty pääomalainat on merkitty yhtiön taseessa vieraaseen pääomaan, eikä kaupungin esittämä selvitys osoita, että niitä olisi edes voitu merkitä omaan pääomaan, kun otetaan huomioon, mitä pääomalainojen ehdoissa on tilinpäätösten liitetietojen mukaan sovittu koron maksamisesta. Pääomalainoja ei siten voida pitää yhtiön omiin varoihin tavallisesti luettavana eränä.

KOKO Lahti Oy:n oman pääoman määrä on edellä esitetyllä tavalla laskettuna ollut 223 393,32 euroa 31.12.2022 ja yhtiön vuoden 2019 tilinpäätökseen merkityn mukaisesti negatiivinen 31.12.2019 eli kumpanakin ajankohtana alle puolet yhtiön 510 000 euron osakepääomasta. KOKO Lahti Oy on siten ollut avustusta myönnettäessä ja 31.12.2019 yleisessä ryhmäpoikkeusasetuksessa tarkoitettu vaikeuksissa oleva yritys, eikä sille annettavaan tukeen ole sen vuoksi voitu soveltaa mainittua asetusta. Kun toistuvaisavustuksena myönnetty tuki ei siten ole ollut vapautettu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 108 artiklan 3 kohdan mukaisesta ilmoitusvelvollisuudesta kaupunginhallituksen päätöksissä mainitulla perusteella eikä valtioneuvoston päätösten soveltumista avustukseen voida sulkea pois kaupungin esittämän selvityksen perusteella, päätös avustuksen myöntämisestä on syntynyt virheellisessä järjestyksessä. Kaupunginhallituksen päätökset on tämän vuoksi kumottava.

Oikeudenkäyntikulut

Hallinto-oikeuden päätöksen lopputulos huomioon ottaen olisi kohtuutonta, jos Tapiola ja Korhonen joutuisivat pitämään oikeudenkäyntikulunsa kokonaan vahinkonaan. Hallinto-oikeus arvioi asian laatuun nähden kohtuulliseksi korvaukseksi oikeudenkäynnin vuoksi tehdystä työstä 400 euroa. Vaatimus hylätään enemmälti.

Sovelletut oikeusohjeet

Perusteluissa mainitut
Kuntalaki 135 §
Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa 95 §

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusosoitus on liitteenä (kunnallisvalitus).

Hallinto-oikeuden kokoonpano

Esittelijä Katja Ryttilahti

Asian on ratkaissut hallinto-oikeuden jäsen Anneli Aura, Marja Tuominen ja Jussi-Pekka Lajunen

Tämä päätös on sähköisesti varmennettu hallinto-oikeuden asianhallintajärjestelmästä.

Jakelu ja oikeudenkäyntimaksu

Päätös Juha Tapiola
kirjeitse

Hallintolain 56 §:n 2 momentin mukaan valituskirjelmässä ilmoitetun yhdyshenkilön Juha Tapiolan on ilmoitettava tiedoksisaannista kirjelmän toiselle allekirjoittaneelle Seppo Korhoselle. Jos Tapiola tämän laiminlyö, hän on mainitun lain 68 §:n mukaan velvollinen korvaamaan laiminlyönnistä aiheutuneen vahingon.

Jäljennös ✓ Lahden kaupunginhallitus, jonka on kuntalain 142 §:n mukaisesti ilmoitettava päätöksestä
kirjeitse

Oikeudenkäyntimaksu maksutta

sil

Hämeenlinnan hallinto-oikeuden yhteystiedot

Postiosoite: Raatihuoneenkatu 1, 13100 HÄMEENLINNA
Käyntiosoite: Arvi Kariston katu 5, 13100 HÄMEENLINNA
Puhelinnumero: 029 56 42210
Faksi: 029 56 42269
Sähköposti: hameenlinna.hao@oikeus.fi
Sähköinen asiointipalvelu: <https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet#/>

Puhelujen hintatiedot: 029 56 –alkuisiin numeroihin soittaessa
puheluista peritään vain soittajan oman operaattorin sopimuksen mukainen
paikallisverkko- tai matkapuhelinmaksu.

Henkilötietojen käsittelyyn ja tietosuojaan liittyvät tiedot ovat saatavilla
<https://oikeus.fi/hallintooikeudet/hameenlinnanhallinto-oikeus/fi/>

VALITUSOSOITUS

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla **korkeimpaan hallinto-oikeuteen** kirjallisella valituksella, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusluvan myöntämisen perusteet

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 111 §:n 1 momentin mukaan valituslupa on myönnettävä, jos:

- 1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeätä saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;
- 2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai
- 3) valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy.

Valituslupa voidaan myöntää myös siten, että se koskee vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta hallinto-oikeuden päätöksestä.

Valitusaika

Valitus on tehtävä **30 päivän kuluessa** hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaantipäivästä, sitä päivää lukuun ottamatta.

Valitusaika luetaan siitä, kun ilmoitus päätöksestä on julkaistu kunnan tai kuntayhtymän yleisessä tietoverkossa.

Jos päätös on annettu asianosaiselle erikseen tiedoksi, valitusaika luetaan kuitenkin tiedoksisaannista. Vastaanottajan katsotaan saaneen tiedon kirjeitse tavallisena tiedoksiantona lähetetystä päätöksestä seitsemäntenä päivänä päätöksen lähettämisestä, jollei vastaanottaja näytä tiedoksisaannin tapahtuneen tätä myöhemmin. Viranomaisen tietoon asiakirjan katsotaan tulleen kirjeen saapumispäivänä. Päätös on lähetetty päätöksen antopäivänä, joka ilmenee päätöksen ensimmäiseltä sivulta.

Käytettäessä todisteellista tiedoksiantotapaa vastaanottajan katsotaan saaneen päätöksestä tiedon sinä päivänä, jona päätös on vastaanotettu. Tiedoksisaantipäivän osoittaa vastaanottotodistus, saantitodistus tai tiedoksiantotodistus. Sijaistiedoksiannossa tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen kolmantena päivänä sijaistiedoksiantoa koskevan tiedoksiantotodistuksen osoittamasta päivästä.

Käytettäessä tavallista sähköistä tiedoksiantotapaa vastaanottajan katsotaan saaneen tiedon päätöksestä kolmantena päivänä viestin lähettämisestä (sähköpostitse tai sähköisen asiointipalvelun kautta), jollei muuta näytetä. Päätös on lähetetty päätöksen antopäivänä, joka ilmenee päätöksen ensimmäiseltä sivulta. Sähköisen asiointipalvelun kautta todisteellisesti tiedoksi saadun päätöksen tiedoksisaantipäivä on päätöksen noutamispäivä asiointipalvelusta.

Valituksen sisältö

Valituksessa, johon on sisällytettävä valituslupahakemus, on ilmoitettava

- valittajan nimi ja yhteystiedot mukaan lukien se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (prosessiosoite); jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä, on valituksessa mainittava myös tämän yhteystiedot
- päätös, johon haetaan muutosta (valituksen kohteena oleva päätös)
- peruste, jolla valituslupaa pyydetään, sekä syyt, joiden vuoksi valitusluvan myöntämiseen on mainittu peruste
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi (vaatimukset)
- vaatimusten perustelut
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Jos usea tekee valituksen yhdessä, voidaan joku heistä ilmoittaa yhdyshenkilöksi.

Valituksen liitteet

Valitukseen on liitettävä

- hallinto-oikeuden päätös valitusosoituksineen
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen, joka ei ole toiminut asiamiehenä asian aikaisemmassa käsittelyvaiheessa, ja joka ei ole asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja, on liitettävä valitukseen valtakirja.

Valituksen toimittaminen

Valitus on toimitettava valitusajassa korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Valituksen tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Tämä koskee myös tilanteita, joissa valitus toimitetaan sähköisen asiointipalvelun kautta tai sähköpostitse. Valitus liitteineen voidaan toimittaa sähköisen asiointipalvelun kautta. Asiointipalvelun kautta toimitettua valitusta tai sähköpostitse toimitettua valitusta ei tarvitse toimittaa paperimuodossa. Asiakirjojen lähettäminen postitse tai sähköisesti tapahtuu lähettäjän omalla vastuulla.

Korkeimman hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Postiosoite:	Korkein hallinto-oikeus PL 180, 00131 Helsinki
Sähköposti:	korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi
Käyntiosoite:	Paasivuorenkatu 3, 00530 Helsinki
Puhelin:	029 56 40200
Faksi:	029 56 40382
Aukioloaika:	arkipäivisin klo 8.00 – 16.15

Hallinto- ja erityistuomioistuinten sähköinen asiointipalvelu:
[https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet#/#/](https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet#/)

Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksestä perittävä oikeudenkäyntimaksu

Muutoksenhakuasian ja valituslupa-asian käsittelystä korkeimmassa hallinto-oikeudessa peritään 530 euron suuruisen oikeudenkäyntimaksu.

Oikeudenkäyntimaksua ei korkeimmassa hallinto-oikeudessa peritä tuomioistuinmaksulain 5 §:ssä tarkoitetuista maksuttomista suoritteista tai mikäli maksun perimättä jättämiseen on lain 4 §:ssä tarkoitettu peruste.

Oikeudenkäyntimaksua ei myöskään peritä jos korkein hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaista päätöstä muutoksenhakijan eduksi. Maksu peritään kuitenkin riippumatta lopputuloksesta veroasiassa annettua ennakkoratkaisua koskevassa muutoksenhakuasiassa.

Oikeudenkäyntimaksua ei peritä oikeusapulain nojalla käsittelymaksuista vapautetuilta eikä muualla laissa viranomaisen toimenpiteistä suoritettavista maksuista vapautetuilta. Jos maksun periminen olisi ilmeisen kohtuutonta, viranomaisen tai maksun määräävä virkamies voi yksittäistapauksessa määrätä, ettei maksua peritä.

Tuomioistuinmaksulaki (1455/2015)